

Євгенія Кононенко ДЕ ОЛЬГА?

Євгенія Кононенко. *Три світи: вибрані новели*. Львів: Піраміда, 2006. стор. 84–90.

Ольга Андріївна зібралася заміж, хоча черга була за Мариною.

— Психопатка! В неї клімакс, а вона суне до загсу! Якби ще ця стрекоза¹, то було б зрозуміло! — обурювалася Марина Трохимівна, мати Ольги, бабуся Марини. Ольга дуже страждала через нелади з матір'ю і була ладна відмовитися від шлюбу із Сергієм. Адже матері Ольга Андріївна була зобов'язана усім. Марина Трохимівна сама, без чоловіка, ростила Ольгу. Дала їй освіту. Вибила квартиру. Енергійно ліквідувала непутячого чоловіка Ольги, з яким би та мучилася усе життя. Від пелюшок ростила маленьку Маринку. Робила з нею домашні завдання, водила на музику і на малювання. Все взяла на себе Марина Трохимівна. І от тепер, коли постарілій матері була найбільше потрібна увага дочки, та виходила заміж.

Ще рік тому одруження було чимось ірреальним та ірраціональним для Ольги Андріївни. У колі подруг, таких же намертво безмужчинних, як і Ольга, заговорили про шлюб. І всі зійшлися на тому, що зближуватися із абсолютно чужим чоловіком вже неможливо, а от якби когось зі своєї юності, то тільки тоді можна було б на щось зважитись.

І таке чудо сталося. У єдиної подруги, в домі якої трапилась протилежна стаття, вона зустріла Сергія. Він був навіть не з юності Ольги, а з її дитинства.

— То ви у 92-ій школі вчилися?

— Так! — зраділа Ольга.

— В А-класі? Пішли до першого у сорок п'ятому році?

— Так, так!

— І ви... і ти сиділа в середньому ряду на другій парті з Вітькою Дудкіним?

— З Дудкіним, але на третій в середньому ряду. А як ви знаєте?

— А Серьожку Лосенка пам'ятаєш?

— Це ви?... Це ти?

Серьожку Лосенка Ольга пам'ятала добре. Всі в класі сумували за ним, коли він раптово зник, не довчившись до кінця третього класу.

— Куди ти подівся тоді, Сергію?

— То ж був сорок восьмий рік! Батька забрали. Ми з матір'ю втекли до Сибіру... Мати там похована.

Колись, здається, у другому класі, Ольга з Сергієм лазили по катакомбах шкільного підвалу. Серед старих меблів і портретів. Сідали на шкіряний диванчик. Торкали клавішів старого роялю. Крізь павутиння дивилися у криві свічада. Сергій палив сірники, освітлюючи їхню дорогу. Після тої пригоди Ольга відчула себе причетною до великої таємниці. І пізніше, вже коли Сергій безнадійно зник, будинок школи ставав ріднішим від того, що колись вони із Сергієм Лосенком побували у лабіринтах, про які більшість школярів не мали уявлення.

Давно ні з ким не розмовлялося так легко. Ольга розповідала все, що знала про однокласників, яких Сергій пам'ятав дуже добре. А Сергій розповідав про себе. Жив у Сибіру. Полюбив Сибір і сибіряків. Але потягло на Україну. Після смерті

¹ Стрекоза. Бабка, dragonfly.

матері приїхав сюди. Одружився, але невдало. Син і колишня дружина взяли шлюби. А він живе сам.

— Давай, Олю, вип'ємо за зустріч. І за те, що світ, слава Богу, тісний!

Він налив чарки.

— Ой, я додому не дійду!

— Невже я не проведу, Олю?

Сергій був стрункий і худорлявий. Дитяча усмішка робила його чарівним, незважаючи на сталеві зуби і чималу лисину.

— Якщо ти не вийдеш за нього заміж, я в тебе його відіб'ю, — говорила Ользі дочка.

— Тобі ж треба лікувати міому²! — стогнала Марина Трохимівна, — а йому — аденому³!

— Бабусю, звідки ти взяла, що в нього аденома?

— В твоєму віці таких слів і вимовляти не можна! — і далі до Ольги:

— Давай гарний приклад для дочки! Ти вже забула її історію на третьому курсі?..

У Ольги була давня мрія здійснити подорож по місцях декабристів. Чим старшою ставала вона, тим нездійсненнішою ставала та мрія. Ніби і гроші є на те, і Марина працює, але які там місця декабристів! Тут, дай Боже, виїхати влітку на дачу! Але от поряд Сергій. У нього друзі в тих краях. А в очах задьористі вогники. Транзит на Іркутськ через Ленінград вони замовили в день, коли подали заяву до загсу. Боже мій, шампанське, потиск руки під столиком у кафе, шлюбна подорож — чи має вона право на все це у 48 років?

Марина Трохимівна викладає останній козир:

— Май на увазі, Ольго, я без тебе за стрекозою як слід не догляну. Ти ж пам'ятаєш її історію на третьому курсі?

Ольга вкотре ладна відмовитись від усього. Відбити козир допомагає Марина.

— Між іншим, бабусю, мама була тоді поряд. Ще й була у відпустці!

— А ти мовчи! Ти не маєш права згадувати про це!.. І нарешті Сергій, Ольга і Марина втрьох обідають у ресторані «Україна». Ольга засмучена. Марина Трохимівна не прийшла.

— За твоє щастя, мамо! І не зважай на стару клізму!

— Як ти смієш, Марино! Бабуся тебе ростила, як квітку. Окремо для тебе готувала! Все, що на тобі, куплено за її гроші!

— І нікуди не пускала! До жодної турпоїздки!

— Та вона тобі курсову на другому курсі писала!

— А на третьому не дала вийти заміж! Може, в мене більше шансів не буде!

— Які можуть бути шлюби у 19 років, якщо вчишся в інституті! Це навіть непристойно! То манікюрші і офіціантки виходять заміж у 19 років!

В обох жінок сльози в голосі і в очах.

— Дівчата, дівчата, годі сваритися! Я п'ю за весілля Марини, і щоб бабуся сиділа на почесному місці!

В гардеробі Сергій подає пальто Ользі й Марині. Легенько обнімає обох за плечі. «І чому він такий неприємний мамі!» — стогне щось всередині в Ольги.

² Міома. Myoma, tumor of the uterus, fibroid.

³ Аденома. Adenoma, tumor.

— Маринонько, заходь до моєї квартири, коли нас з мамою не буде, — Сергій простягає їй ключа. Ольга нервує, адже у Марини була та історія на третьому курсі.

— Все буде гаразд, Олю. Хай Марина поливає кактуси. Не рідше, ніж раз на тиждень, бо засохнуть.

Марина іде додому, а Ольга з Сергієм ідуть до нього. Завтра вони летять першим рейсом до Ленінграда.

Осінній пронизливий вітер жене останнє листя. «Хоч би їм була льотна погода», — думає Марина.

Вдома її зустрічає бабуся.

— Нарешті з'явилася! А де ж Ольга?

— Ти що, не знаєш?

— Не знаю. Вона не попереджала.

— Ти вже зовсім, бабусю! Мама поїхала до свого чоловіка.

— А-а-а... дійсно, дійсно. Сказилася на старості літ! Їй же треба лікувати міому!

Марина мовчить, вона знає, що краще помовчати. Вночі бабуся будить її:

— Марино! А де Ольга? Вона у лічильній комісії на виборах? — це була єдина причина, з якої Ольга могла не ночувати вдома.

— Бабусю, мама у свого чоловіка Сергія Вікторовича Лосенка!

— Так-так, ти мені вже казала.

Сон довго не повертався. Вранці Марина ледве встала.

— А Ольга так рано пішла на роботу? Вона поїла? — питає Марина Трохимівна, збентежено заглядаючи до холодильника. — Котлети всі на місці. Що ж вона їла? Навіть ковбаски не взяла. А я ж свіженькі купила.

Зелені літери на дисплеї пливуть не туди. Після безсонної ночі Марина не може завантажити машини.

— Марино, вам дзвонять із дому.

— Я слухаю.

— Марино, а де Ольга? Чому вона не попередила, що в неї педрада?

— Бабусю, я приїду додому, все розповім! — Марині соромно перед співробітниками за бабусю.

— Я не винна, що ти нічого не пам'ятаєш!

— Ти хочеш сказати, що я з глузду з'їхала? Я, здається, ще при розумі!.. Тут мами ніяк немає. Ти не знаєш, де Ольга?

Марина мовчить. Що тут скажеш?

Дзвонить «міжгородка». Зв'язок поганий, нічого не чути. Марина намагається взяти трубку, бабуся не дає. Після історії на третьому курсі Марині не дозволяється підходити до телефону. Очевидно, дзвонить Ольга. Марина Трохимівна нічого не чує. А потім десь там за тисячі кілометрів трубку бере Сергій. У нього голос гучніший. Почувши чоловічий голос, Марина Трохимівна відразу кладе трубку зі словами «Ви помилилися!». У їхній дім не можуть телефонувати чоловіки.

Зелені літери на дисплеї складаються у непристойні слова. Вдома зустрічає бабуся. Вона дуже схудла, бо майже нічого не їсть. Вона вже не робить зачіски на потилиці, сиве розпатлане волосся лежить на плечах.

— Сідай їсти, Маринонько.

— А ти, бабусю?

— А я почекаю Ольгу. А ти їж, їж. Ти ж з роботи, — Марина Трохимівна ставить перед Мариною тарілку з супом, а сама приречено стає біля вікна, з якого добре видно доріжку до їхнього під'їзду. Марині жаль бабусі. Вона така жалюгідна і безпорадна. Хочеться заспокоїти її, допомогти прийти до розуму.

— Бабусю! Чого ти так зненавиділа Сергія Вікторовича? Це велике щастя, що мама зустріла його!

Бабуся дивиться на онуку і мовчить.

— Ти знаєш, я б сама із задоволенням вийшла за нього заміж!

— Ще невідомо, чи зможеш ти вийти заміж після своєї історії на третьому курсі.

Марина безнадійно зітхає і крутить пальцем біля скроні.

Невідомо, як шеф Марини пан Стефан із матір'ю, яка лежить 8 років, примудряється ходити на роботу елегантний і бадьорий. Мабуть, тому, що у старій пані відібрало мову. Марина вже забуває підмальовувати вічно червоні очі. Добре, якщо бабуся будить лише раз на ніч. Іноді це трапляється частіше. А на дисплеї стрибають зелені в'їдливі літери. У чорній глибині екрана відбивається не її обличчя, а розпатлані коси Марини Трохимівни. Зелені літери замість знайомих команд пишуть:

DE OLGA?

DE OLGA?

DE OLGA?

Машина гуде все голосніше і голосніше. Треба кликати електронщика. Але немає сил підвестися, піти до сусідньої кімнати. Боже мій, чого це дисплей поставили у їхній кімнаті? Коли вони це зробили? Може, вона помиляється? Ні, ні, ось її ліжко, а от бабуся стоїть біля вікна і стогне:

— Де Ольга? Марино, ти не знаєш, де Ольга? Ходімо на зупинку тролейбуса!

— Бабусю, третя година ночі! Тролейбуси вже не ходять!

— Не може такого бути! Ольга не могла затриматися так, щоб не потрапити на останній тролейбус! Вона не ти! Це ти якось з'явилась додому о четвертій!

— Стара відьмо! Все, все забула! Як її звать, і те, мабуть, забула! А той єдиний раз пам'ятає! Скільки можна це згадувати?

— Одягайся і ходімо на зупинку! Ользі буде страшно самій у подвір'ї!

— Ти мене втретє будиш за цю ніч! Скільки можна? Іди зустрічай свою Ольгу!

Марина відчиняє балкон і штовхає туди стару. Замикає двері за нею і неспритомно падає у крісло.

— Де Ольга? Ольго, де ти? Олю, доню, де ти? — нестямні крики лунають у порожньому подвір'ї, тривожать ледве приспану чорну листопадову ніч.